

Akademikernes innspill til Stortingets behandling av Prop. 126 L (2022-2023) Lov om universiteter og høyskoler

Akademikerne vil understreke betydningen av å ha et regelverk som anerkjenner viktigheten av forskningsbasert utdanning, autonomi og akademisk frihet. Samfunnsutviklingen øker behovet for høykompetente ansatte. Gratisprinsippet spiller en viktig rolle for å sikre et arbeidsliv med økt norsk konkurransekraft, samtidig som det bidrar til sosial utjevning.

Kapittel 2 Virksomhet og ansvar

§ 2-2 sjette ledd Rett til og faglig ansvar for formidling

Retten til å drive akademisk faglig formidling er viktig. Slik vi ser det er intensjonen med forslaget god, men når det gjelder at det også foreslås å lovfeste et individuelt faglig *ansvar* for å drive akademisk utadrettet formidling, mener vi de øvrige endringene som foreslås for å tilrettelegge for akademisk ytringsfrihet må få virke en stund og bli evaluert før man eventuelt vurderer ytterligere tiltak. God ytringskultur bygges gjennom støttende lederskap og involvering av tillitsvalgte og ansatte. God ytringskultur fremmes ikke ved at ansatte forpliktes til å uttale seg i offentligheten. Det bes om at komiteen revurderer forslaget.

§ 2-6 Egenbetaling for statsborgere fra land utenfor EØS og Sveits

Akademikerne mener reguleringen av egenbetalingen burde vært i forskrift fremfor lov. Vi ber komiteen vurdere om det er mer hensiktsmessig å fastsette en forskriftshjemmel for egenbetaling.

Kapittel 4 Organisering og ledelse ved statlige institusjoner

§ 4-1 femte ledd Nedleggelse av studiesteder

Akademikerne støtter ikke at nedleggelse av studiesteder skal avgjøres av Kongen i statsråd. De statlige universitetene og høyskolene har særskilte fullmakter og institusjonell autonomi, og styret ved institusjonene bør fortsatt ha ansvar for beslutninger om opprettelse og avvikling av studiesteder. Ønsket politisk utvikling må sikres i styringsdialogen med universitetene og høyskolene, ikke ved å frata institusjonene sentrale deler av den institusjonelle autonomien.

Akademikerne støtter at man etter høringsrunden har gått bort fra at også avvikling av sentrale profesjonsfag med stor regional betydning skal avgjøres av Kongen i statsråd.

Kapittel 7 Ansettelser

Generelt om midlertidige ansettelser og utfordringen med høy andel ekstern finansiering

Andelen ansatte i midlertidige stillinger er langt høyere i UH-sektoren enn i arbeidslivet ellers. En hovedutfordring i denne sammenheng er at en stor andel av forskningen er eksternt finansiert.

Akademikerne mener lovforslaget bare i begrenset grad vil kunne avhjelpe sektorens utfordringer med omfattende bruk av midlertidige ansettelser. Det er viktig at det jobbes videre med denne problemstillingen langs andre akser.

Forslagene om å samle ansettelsesreglene i ett kapittel mm.

Akademikerne støtter forslaget om å samle ansettelsesreglene i ett kapittel (nytt kapittel 7), selv om vi mener ansettelsesreglene også for UH-sektoren, primært bør reguleres i arbeidslivets to hovedlover; arbeidsmiljøloven og statsansatteloven (med forskrifter).

Akademikerne støtter ikke forslaget om å la være å videreføre gjeldende § 6-1 (bestemmelsen om at UH-lovens særregler må ses i sammenheng med de generelle reglene i de to hovedlovene). Siden UH-loven fortsatt skal inneholde ansettelsesregler, vil det ut fra hensynet til brukerne være nødvendig med noen «henvisningsregler». Med tilsvarende begrunnelse mener vi det også er viktig at det i nytt kapittel 7 presiseres at arbeidstakere som hovedregelen skal ansettes fast. En slik presisering er viktig, og ikke minst dersom gjeldende § 6-1 ikke videreføres. Vi ber komiteen besørge at gjeldende § 6-1 videreføres i ny UH-lov, samt at det inntas en presisering om at fast ansettelse er hovedregelen.

§ 7.3 Midlertidig ansettelse i undervisnings- og forskningsstillinger

Akademikerne er i utgangspunktet enig i forslaget om ikke å videreføre hjemmelen for å ansette midlertidig for tre år hvis det ikke er noen kvalifiserte søkere og den som ansettes kan skaffe seg kvalifikasjonene i perioden. Imidlertid vil forslaget blant annet føre til ulike midlertidige ansettelsesregler i privat og statlig sektor (prop. pkt. 11.4.4.2). Akademikerne mener derfor at dagens bestemmelse i § 6-5 *første ledd* bør videreføres frem til man har harmonisert reglene for midlertidige ansettelser i arbeidsmiljøloven og statsansatteloven.

Når det gjelder forslaget til ny § 7-3 første ledd (ansettelse midlertidig i inntil ett år hvis det ikke er noen kvalifiserte søkere og det er helt nødvendig å få inn lærerkrefter), kan vi under samme forutsetning som ovenfor støtte forslaget.

§ 7-5 Vikar for valgt eller åremålsansatt leder ved statlige universiteter og høyskoler

Akademikerne støtter forslaget om at ansettelse som vikar for valgt eller åremålsansatt leder ved statlige universiteter og høyskoler begrenses til fire år. Det er imidlertid viktig at det etter en tid foretas evaluering av bestemmelsen, og vi ber komiteen om at dette følges opp i innstillingen.

§ 7-6 første ledd bokstav c: Ansettelse på åremål - ledere for avdeling eller grunnenheter

Akademikerne støtter forslaget om å ansette på åremål ledere for avdeling eller grunnenhet. Denne videreføringen av gjeldende rett er viktig av hensyn til blant annet behovet for faglig fornyelse. Det er svært positivt at departementet i proposisjonen følger opp Akademikernes innspill om å presisere hvilke lederstillinger bestemmelsen er ment å omfatte/ikke omfatte.

§ 7-6 første ledd bokstav d: Ansettelse på åremål - skapende eller utøvende kunstnerisk kompetanse

Akademikerne støtter ikke forslaget om ansette på åremål i undervisnings- og forskningsstillinger hvor skapende eller utøvende kunstnerisk kompetanse er et vesentlig element i kompetansen som kreves. Hensynet til faglig fornyelse og kontakt med praksisfeltet, mener vi på dette området kan ivaretas tilstrekkelig ved å ansette i deltidsstilling i kombinasjon med stilling i privat næringsvirksomhet. Det bes om at komiteen ikke gir tilslutning til å fremme forslaget.

§ 7-6 første ledd bokstav f: Ansettelse på åremål - postdoktorer

Akademikerne støtter forslaget om at postdoktorer kan ansettes på åremål for tre til fire år. Presiseringen i fjerde ledd om at begrensningen gjelder for samme institusjon er viktig for økt klarhet i regelverket.

§ 7-7 Særregel om ekstraervert (såkalte toerstillinger)

Akademikerne støtter forslaget om å ansette personer i ekstraervert på åremål i inntil 20% av en undervisnings- og forskningsstilling. Det er svært positivt at departementet foreslår at denne bestemmelsen videreføres. Slike ekstraervert sikrer mobilitet mellom privat og offentlig sektor og skaper samarbeid på tvers av utdanningsinstitusjoner og arbeidsplasser, også over landegrensar.

Kapittel 11 Undervisning, eksamen, sensur, klage og vitnemål

§ 11-7 Gjennomføring av sensur

Akademikerne støtter at det innføres to sensorer ved sensur av bacheloroppgaven og lignende selvstendig arbeid, og ved eksamener som ikke er etterprøvbare.

Akademikerne mener derimot at krav om to sensorer ved alle eksamener som alene utgjør 15 studiepoeng eller mer, kan slå skjevt ut mellom forskjellige studieprogram og støtter ikke dette. Akademikerne mener at man fremfor en fast studiepoenggrense heller bør ha ordninger som treffer bredere, slik at alle studieprogram og studenter berøres. En mulig løsning kan være at en viss andel av eksamenene ved ethvert studieprogram skal ha tosensor-vurdering.

Bruk av to sensorer vil ha økonomiske konsekvenser. Akademikerne ber Stortinget sikre at institusjonene tilføres midler til å dekke deres merutgifter som følge av dette.

Kapittel 12 Regler om adferd og reaksjoner

§ 12-4 tredje ledd Uredelig opptreden og fusk

Akademikerne støtter departementets forslag om å begrense lengden på utestengelse til som hovedregel ett år. Et forslag hvor hovedregelen for utestengelse bare er to år ved de særlig grove tilfellene, mener vi gir en balansert og bedre regel enn hva departementet foreslo i høringsrunden.